

Biskupská synoda
XV. řádné generální shromáždění
„Mladí lidé, víra a rozlišování povolání“
Presynodální setkání
Řím, 19. – 24. března 2018
Dokument

Úvod

Dnešní mladý člověk se setkává s množstvím vnějších i vnitřních problémů a příležitostí, z nichž některé jsou specifické pro konkrétní prostředí a jiné společné napříč všemi světadíly. Ve světle této skutečnosti je nezbytné, aby církev zkoumala, jak o mladých lidech uvažuje a jak k nim přistupuje, aby se jim během jejich života stávala užitečnou, důležitou a oživující průvodkyní.

Tento dokument je platformou shrnující a vyjadřující některé naše myšlenky a zkušenosti. Důležité je poznamenat, že jsou to úvahy mladých lidí 21. století, kteří pocházejí z různorodého náboženského i kulturního prostředí. Církev by tak tyto úvahy neměla vnímat jako empirickou analýzu nějakého bodu v minulosti, ale spíše jako popis toho, kde se nyní nacházíme a kam směřujeme, i jako ukazatel, co sama musí udělat, aby postoupila vpřed.

Na počátku je důležité objasnit parametry tohoto dokumentu. Nemá představovat teologické pojednání ani dát vzniknout novému církevnímu učení. Je to spíše úvaha pojmenovávající specifické skutečnosti, povahu, víru a zkušenosti mládeže celého světa. Dokument je určen synodním otcům jako ukazatel, který má biskupům pomoci lépe porozumět mladým lidem: je to navigační pomůcka pro nadcházející biskupskou synodu, která se v říjnu roku 2018 bude zabývat tématem „Mladí lidé, víra a rozlišování povolání“. Důležité je tyto zkušenosti nahlížet a chápat ve shodě s rozmanitými prostředími, ve kterých se mladí lidé nacházejí.

Tyto úvahy vznikly jako plod setkání více než tří set mladých zástupců z celého světa, setkání uspořádaného v Římě od 19. do 24. března 2018 jako úvodní presynodální setkání, do kterého se dále prostřednictvím facebookových skupin zapojilo více než 15 tisíc mladých lidí.

Tento dokument je souhrnem příspěvků všech účastníků, jak je přednesli během práce ve 20 jazykových skupinách a 6 skupinách na sociálních sítích. Spolu s dalšími podklady se stane jedním z pramenů pro vznik *Instrumenta laboris* biskupské synody v roce 2018. Doufáme, že církev i další instituce se z průběhu tohoto presynodálního setkání poučí a budou hlasu mladých lidí naslouchat.

S vědomím těchto skutečností tedy nyní můžeme postoupit dál a s otevřeností a vírou začít zkoumat, v jaké situaci se dnes mladý člověk nachází, jak vnímá své vztahy k ostatním a jak můžeme jako církev mladé lidi nejlépe doprovázet, aby důkladněji porozuměli sami sobě i svému místu ve světě.

I. část: Výzvy a příležitosti pro mládež v dnešním světě

1. Formace osobnosti

Mladí lidé hledají smysl svého života ve společenstvích, která jim poskytují podporu a povzbuzení a která jsou autentická a přístupná – ve společenstvích, která je posilují. Uznáváme existenci míst, která jim pomáhají v rozvoji osobnosti, a mezi nimi zaujímá přední místo rodina. Na mnoha místech ve světě přispívá k formaci identity mladých lidí úloha starších osob a úcta k předkům. Není to však hodnota sdílená celosvětově, protože na řadě dalších míst jsou modely tradiční rodiny v úpadku. To s sebou ovšem nese také utrpení. Někteří mladí lidé se vzdalují rodinným tradicím s nadějí, že budou originálnější než to, co považují za „uvízlé v minulosti“ a „staremodní“. V jiných částech světa ovšem mladí lidé zase hledají svou identitu tak, že se rodinných tradic přidržují a usilovně se snaží zůstat věrní tomu, v čem byli vychováni.

Církev proto musí věnovat větší pozornost podpoře rodin a jejich formaci. Zejména to platí v zemích, kde neexistuje svoboda slova a kde se mladým lidem brání v účasti na životě církve, takže je k víře musejí vést sami rodiče.

Důležitým faktorem pro utváření vlastní identity je pocit přináležitosti. Ke ztrátě sebeúcty i vědomí své identity přispívá sociální vyloučení, které zakouší mnoho mladých lidí. Na Blízkém a Středním východě mnozí z nich cítí, že mezi svými vrstevníky a do většinové společnosti budou přijati jedině v případě, že konvertují k jinému náboženství. Velice silně to pociťují také komunity imigrantů v Evropě, na které navíc doléhá tlak sociálního vyloučení i nátlak na to, aby odhodili svou kulturní identitu a asimilovali se do většinové kultury. Právě v této oblasti má být církev vzorem a vytvářet prostor pro uzdravení našich rodin, v reakci na tyto situace má ukazovat, že pro každého je dost místa.

Je vhodné poznamenat, že identitu mladého člověka utvářejí také vnější vztahy a členství ve specifických skupinách, sdruženích a hnutích, které působí i mimo církve. V některých případech už farnosti přestávají být místem setkávání. Doceňujeme rovněž úlohu vychovatelů a přátel, jako jsou vedoucí mládežnických skupin, kteří se nám mohou stát dobrým příkladem. Potřebujeme nacházet přitažlivé, konzistentní a věrohodné vzory. Potřebujeme dostávat racionální a kritická vysvětlení složitých záležitostí – zjednodušující odpovědi nestačí.

Někteří považují náboženství za soukromou záležitost. Někdy máme dojem, že vše posvátné je jakoby vzdáleno našemu běžnému životu. Církev se často zdá být nadmíru tvrdá a mnohdy bývá spojována s přehnaným moralismem. Někdy je v ní těžké překonat myšlení založené na přístupu „vždycky se to dělalo takto“. Potřebujeme církve, která přijímá druhé a je milosrdná, doceňuje své kořeny a dědictví a miluje každého, i lidi neodpovídající zažitým standardům. Mnozí z těch, kdo usilují o pokojný život, se nakonec oddávají alternativním filozofiím nebo zážitkům.

Dalšími klíčovými místy přináležitosti jsou skupiny, jako například sociální sítě, přátelé a spolužáci, ale také naše společenské a přirozené prostředí. Právě v těchto místech většina z nás tráví nejvíce času. Naše školy nás často neučí, jak rozvíjet kritické myšlení.

Mezi rozhodující okamžiky rozvoje naší identity patří: rozhodnutí se pro studijní obor, volba povolání, rozhodnutí ve vztahu k víře, objevování vlastní sexuality a uzavírání celoživotních závazků.

Utváření naší identity a osobnosti může napomoci, ale také je poznamenat zkušenost s církví. Mladé lidi silně zajímají a znepokojují témata, jako je sexualita, závislost, zkrachovalá manželství nebo rozpadlé rodiny, ale také témata širšího společenského záběru, jako je například organizovaný zločin, obchodování s lidmi, násilí, korupce, vykořisťování, vraždy žen, veškeré formy pronásledování nebo znečišťování životního prostředí. Tyto otázky vyvolávají velké znepokojení ve zranitelných společnostech po celém světě. Máme strach, protože v řadě našich zemí panuje sociální, politická i hospodářská nestabilita.

Abychom se s těmito výzvami mohli potýkat, potřebujeme od církve – chápané jako instituce i jako společenství víry – zakoušet začlenění, přijetí, milosrdenství a něžnost.

2. Vztahy s ostatními lidmi

Mladí lidé se snaží najít smysl ve velice složitém a rozmanitém světě. Máme přístup k novým možnostem, jak překonávat odlišnosti a rozdělení panující ve světě. V závislosti na okolnostech se to ale daří uskutečňovat v různé míře. Mnozí mladí lidé jsou zvyklí pohlížet na rozmanitost jako na obohacení a na pluralitní svět jako na příležitost. Multikulturalismus v sobě skrývá potenciál vytvořit prostředí příhodné pro dialog a toleranci. V globalizovaném světě si ceníme rozmanitosti idejí, respektu k myšlení druhého člověka a svobody projevu. Přesto si chceme uchovat vlastní kulturní identitu a vyhnout se uniformitě a kultuře věcí na jedno použití. Rozmanitosti bychom se neměli bát, ale spíše bychom se měli těšit z rozdílů i z toho, co každého z nás činí jedinečným. Někdy se jako křesťané cítíme být vyčleněni ze společnosti, která není náboženství nakloněna. Jsme si vědomi toho, že k navázání pevných pout je třeba se setkávat mezi sebou navzájem i s ostatními lidmi.

V některých zemích představují křesťané menšinu uprostřed jiného, dominantního náboženství. Země s křesťanskými kořeny mají dnes sílící sklony odmítat církev i náboženství. Někteří mladí lidé se snaží objevit smysl víry ve stále sekularizovanější společnosti, která útočí na svobody svědomí a vyznání. Mládež v různých částech světa poznamenává rasismus projevující se na nejrůznějších úrovních. Církev má stále příležitost nabízet mladým lidem jinou „cestu“, jak žít svůj život, avšak musí tak často činit ve stále složitějších společenských podmínkách.

Za těchto okolností je někdy pro mladé lidi těžké být jen zaslechnout poselství evangelia. A ještě těžší je to v místech, kde se navzdory všeobecnému docenění rozmanitosti stává napětí mezi jednotlivými skupinami lidí běžným. Mimořádnou pozornost musíme věnovat svým křesťanským bratrům a sestrám, kteří jsou na různých místech světa pronásledováni. Připomínáme si, že naše křesťanské kořeny vyrůstají také z krve mučedníků, a když se modlíme za konec všeho pronásledování, jsme zároveň vděční za svědectví, které o své víře vydali před světem. Vedle toho stále nebylo dosaženo závazné shody v otázce přijímání migrantů a uprchlíků ani v záležitostech, které jsou hlavní příčinou tohoto fenoménu – a to navzdory skutečnosti, že volání po důstojnosti každé lidské bytosti je všeobecné.

V globalizovaném světě, kde existují různá náboženství, musí církev předkládat a dále rozpracovávat existující teologické směrnice pro vedení pokojného a konstruktivního dialogu s lidmi odlišné víry a tradice.

3. Mladí lidé a budoucnost

Mladí lidé sní o bezpečí, stabilitě a naplnění. Mnozí z nich doufají v lepší život své rodiny. Na mnoha místech světa to znamená hledat fyzické bezpečí, jinde to spíš souvisí se získáním dobrého zaměstnání nebo přijetím specifického životního stylu. Společným snem napříč všemi světadíly a oceány je touha nalézt místo, kde mladý člověk může získat pocit přináležitosti.

Sníme o větších příležitostech ve společnosti, která je konzistentní a důvěřuje nám. Chceme, aby nám naslouchala, nechceme v ní být jen pouhými diváky, ale aktivními činiteli. Hledáme církev, která nám pomůže odhalit naše povolání ve všech smyslech toho slova. Vedle toho, žel, ne všichni mezi námi věří, že je skutečně možné dosáhnout svatosti a že právě ona vede ke štěstí. Potřebujeme oživit vědomí společenství, které nás povede k pocitu přináležitosti.

Život nám ztěžují některé praktické okolnosti. Mnozí mladí lidé mají za sebou velká traumata nejrůznějšího druhu. Mnozí trpí pod tíhou duševní nemoci a tělesného postižení. Církev nás musí lépe podporovat a nabízet cesty, jimiž nám pomůže k uzdravení. V některých místech světa představuje jedinou cestu k bezpečnější budoucnosti snaha získat vyšší vzdělání nebo nadměrné pracovní úsilí. Ačkoli je to obecně platný standard, ne vždy ho mladí lidé mohou dosáhnout kvůli nejrůznějším podmínkám, ve kterých se nacházejí. Toto je převládající dojem a následně poznamenává způsob, jímž chápeme práci. Navzdory této skutečnosti však mladí lidé chtějí potvrdit nezcizitelnou důstojnost práce. Někdy se svých snů nakonec vzdáváme. Příliš se bojíme, a proto někteří přestávají snít. Pozorujeme to při mnoha socioekonomických tlacích, které mohou mladé lidi docela zbavit naděje. A někdy dokonce ani nedostáváme příležitost k tomu, abychom snili dál.

Právě proto se mladí lidé zajímají o soudobé otázky spojené se sociální spravedlností a snaží se na ně reagovat. Hledáme příležitost, jak se podílet na budování lepšího světa. Pro mladé katolíky, kteří chtějí následovat také toto povolání, je v tomto směru mimořádným informačním nástrojem sociální učení církve. Toužíme po světě, kde vládne mír a kde se celistvá ekologie harmonicky pojí s udržitelnou globální ekonomikou. Mladí lidé žijící v nestálých a křehkých oblastech světa vkládají naději a očekávání zejména do konkrétních akcí vlád a společnosti: ukončení válek a vymýcení korupce, nebo kroky v oblasti klimatických změn, sociální nerovnosti a bezpečnosti. Důležité je poznamenat, že bez ohledu na prostředí, ze kterého každý z nás pochází, je nám všem společná vrozená touha po vyšších ideálech: míru, lásce, důvěře, rovnosti, svobodě a spravedlnosti.

Mladí lidé sní o lepším životě, mnozí z nich jsou ovšem ve snaze najít lepší ekonomické podmínky a životní prostředí nuceni emigrovat. Doufají, že naleznou mír, a zejména je láká „západní mýtus“, jak se ukazuje ve sdělovacích prostředcích. Mladí Afričané sní o soběstačné místní církvi, která nevyžaduje pomoc a nestává se tak závislou, o církvi, která oživuje místní společenství. Navzdory množství válek a občasných výbuchů násilí si mladí lidé uchovávají naději. V řadě západních zemí se jejich sny soustředí na osobní rozvoj a seberealizaci.

Na mnoha místech existuje velká propast mezi tužbami mladých lidí a jejich schopností přijímat dlouhodobá rozhodnutí.

4. Vztah k technologiím

Když je řeč o technologiích, musíme rozumět dvojí povaze jejich využití. Zatímco moderní technologický pokrok výrazně zlepšil naše životy, při jeho užívání musíme být opatrní. Tak jako u všech věcí platí i zde, že lehkomyšlné používání s sebou může nést negativní důsledky. Zatímco některým technologie pomohly obohatit vztahy s druhými lidmi, u jiných se z nich stala závislost a náhražka mezilidských vztahů nebo i Boha. Ať tak či onak, technologie jsou dnes už trvalou součástí života mladých lidí, a musíme jim proto podle toho i rozumět. Je paradoxní, že v některých zemích jsou moderní technologie, a zejména internet, dostupné i přesto, že některé nejzákladnější potřeby a služby tu stále chybí.

Dopad sociálních sítí na život mladých lidí není radno podceňovat. Sociální sítě tvoří významnou součást jejich identity a životního stylu. Jako nikdy předtím má dnes digitální prostředí obrovský potenciál sjednocovat lidi bez ohledu na geografickou vzdálenost. Usnadněna je tak výměna informací, ideálů, hodnot a společných zájmů. Přístup k výukovým nástrojům on-line nabídl příležitost ke vzdělání mladým lidem žijícím v odlehlých oblastech a umožnil, že celosvětové poznání je dostupné na pár kliknutí.

Odvrácená tvář technologií ovšem vyjde najevo ve chvíli, kdy vede k rozvoji jistých neřestí. Toto nebezpečí se projevuje prostřednictvím osamocení, lenosti, skleslosti a nudy. Je zřejmé, že všude ve světě jsou mladí lidé konzumací mediálního obsahu posedlí. Přestože žijí ve světě, kterému vládne hyperkonektivita, omezuje se jejich vzájemná komunikace jen na ty, kdo se jim podobají. Schází jim tak prostor a příležitost k poznávání odlišností. Kultura masmédií má na životy a ideály mladých lidí stále veliký vliv. S příchodem sociálních sítí se tak objevily nové výzvy ohledně toho, do jaké míry společnosti provozující tato média působí na životy mladých lidí.

Mladí lidé často inklinují k tomu chovat se jinak v on-line prostředí a jinak off-line. Je důležité poskytnout jim formaci zaměřenou na to, jak mají vést svůj digitální život. Vztahy v on-line prostředí se mohou docela odlidštit. Digitální prostředí nás zaslepuje vůči zranitelnosti jiných lidí a brání nám provést sebereflexi. Problémy jako pornografie narušují u mladých lidí způsob vnímání sexuality. Takto používané technologie budují falešnou paralelní realitu, která ignoruje lidskou důstojnost.

Mezi další rizika patří: ztráta identity spojená s mylným chápáním osoby, virtuální konstrukce osobnosti a ztráta společenské přítomnosti opírající se o realitu. Dlouhodobá rizika navíc zahrnují: ztrátu paměti, kultury a tvořivosti spojenou s okamžitým přístupem k informacím a ztrátu koncentrace spojenou s roztříštěností. Navíc tu vzniká kultura a diktát vnějšího dojmu.

Diskuze o technologiích se netýká jen internetu. V oblasti bioetiky vznášejí technologie nové otázky a nebezpečí spojená s bezpečím lidského života ve všech jeho stádiích. Nástup umělé inteligence a nových technologií, jako je robotika a automatizace, ohrožuje existenci pracovních příležitostí pro pracující třídu. Pokud se technologie nevyužívají svědomitě a opatrně a zároveň se zaměřením na lidskou důstojnost, mohou na ni působit škodlivě.

Ve vztahu k technologiím předkládáme dva konkrétní návrhy. Církev by především v dialogu s mladými lidmi měla prohloubit své porozumění technologiím, aby nám tak dokázala pomáhat při rozlišování, jak je používat. Na technologie – a zejména na internet – by měla pohlížet jako na místo vhodné pro novou evangelizaci. Výsledky takových úvah by pak měl formálně shrnout oficiální církevní dokument. Za druhé by církev měla reagovat na široce rozšířený problém pornografie, zahrnující také zneužívání dětí, i na kyberšikanu a obrovskou daň, kterou si tyto problémy vybírají na lidstvu.

5. Hledání smyslu života

Na otázku „Jaký je smysl tvého života?“ mnozí mladí lidé neznají odpověď. Ne vždy si vytvářejí vazbu mezi životem a transcendentem. Řada z nich se poté, co ztratili důvěru v instituce, rozešla s organizovaným náboženstvím a nepovažuje se za „věřící“. Přesto je mládež obecně otevřená duchovnímu rozměru.

Mnozí naříkají nad tím, jak málo mladí lidé hledají odpovědi na otázky po smyslu života ve víře a v církvi. Na řadě míst světa si smysl života spojují s prací a osobním úspěchem. Nesnáze při nalezení stability v těchto oblastech pak dávají vzniknout nejistotě a úzkosti. Mnoho mladých lidí musí pro nalezení dobrého zaměstnání emigrovat. Další zase kvůli ekonomické nestabilitě opouštějí svou rodinu i kulturu.

Konečně jiní si všímají, že ačkoli se mladí lidé dokážou ptát po smyslu života, vždycky to ještě neznamená, že jsou připravení rozhodnout se pro Ježíše nebo církev a odevzdat se jim. Náboženství se dnes už mezi mladými lidmi nepovažuje za hlavní prostředek k nalezení smyslu života a oni se často uchylují k jiným soudobým proudům a ideologiím. Skandály, které jsou církvi připisovány – ať už jsou skutečné, anebo domnělé – oslabují důvěru mladých lidí v církve i v tradiční instituce, s církví spjaté.

Církev může sehrát klíčovou úlohu, když bude tyto mladé lidi ujišťovat, že nestojí na okraji, ale mohou zažít přijetí. K tomu je zapotřebí, abychom usilovně podporovali důstojnost žen v církvi i v celé společnosti. Obecným problémem dnešní společnosti je to, že se ženám stále ještě nepřisuzuje stejné místo jako mužům. Platí to také v církvi. Přitom existují skvělé příklady žen, které slouží v řeholních společenstvích i jako vedoucí laici. Řada mladých žen ovšem nemá možnost tyto příklady vidět. Z těchto úvah vyvstává jedna zásadní otázka: Na jakých místech v církvi i ve společnosti se ženám může dařit? Církev může na tyto problémy reagovat vedením věcné diskuze i otevřeností vůči odlišným myšlenkám a zkušenostem.

Mezi mladými lidmi v církvi i v širší společnosti často panují zásadní neshody ohledně některých bodů církevního učení, které jsou dnes vnímány jako vysoce kontroverzní. Jako příklad lze uvést antikoncepci, potraty, homosexualitu, nesezdané soužití, manželství a také vnímání kněžství v různých situacích v církvi. Důležité je zmínit, že v těchto polemických otázkách panuje mezi mladými lidmi neshoda a vedou se diskuze bez ohledu na to, nakolik účastníci rozumí církevní nauce v dané záležitosti. Někdy proto chtějí, aby církev své učení změnila, nebo se aspoň dožadují, aby v daných otázkách nabízela lepší vysvětlení a formaci. Navzdory interní debatě chtějí mladí katolíci, jejichž přesvědčení odporuje oficiální nauce, i nadále zůstat ve společenství církve. Mnozí mladí katolíci toto učení přijímají a objevují v něm zdroj radosti. Přejí si nejen to, aby se ho církev pevně držela, byť je nepopulární, ale také aby ho hlásala a šla přitom do hloubky.

Vztah k posvátnu je všude ve světě značně složitý. Křesťanství bývá často vnímáno jako jakýsi relikv minulosti a jeho hodnotám ani tomu, jak se vztahuje k současnému životu, už lidé nerozumí. Zároveň se v některých společenstvích na posvátno klade důraz, protože běžný život se utváří podle náboženství. V některých asijských zemích může být smysl života spojován s východními filozofiemi.

Nakonec platí, že mnozí z nás silně touží po tom poznat Ježíše, ale často se nám jen těžko daří pochopit, že on je jediným zdrojem sebepoznání, protože jedině ve vztahu s ním může člověk skutečně objevit sám sebe. Došli jsme proto k názoru, že mladí lidé potřebují skutečné svědky – muže a ženy, kteří s nadšením dávají najevo svou víru i vztah s Ježíšem a zároveň pobízejí druhé, aby se sami k Ježíši přiblížili, setkali se s ním a zamílovali se do něj.

II. část: Víra a povolání, rozlišování a doprovázení

Doprovázet mladé lidi na cestě víry a rozlišování je radost a zároveň posvátná odpovědnost. Mladí lidé jsou přístupnější spíš „literatuře života“ než abstraktním teologickým rozpravám, svědomitě a ochotně se angažují ve světě i v církvi. Proto je důležité porozumět tomu, jak vnímají svou víru a povolání, a také odhalit, jaké výzvy jsou spojeny s rozlišováním.

6. Mladí lidé a Ježíš

Vztah mladých lidí k Ježíši je tak rozmanitý, jak velký je jejich počet na Zemi. Mnozí z nich Ježíše znají jako svého Spasitele a Božího Syna a udržují s ním vztah. Často se také mladí lidé cítí být Ježíši nablízku skrze vztah k jeho Matce Marii. Jiní k němu takový vztah nemají, vidí v něm ale mravní vzor a dobrého člověka. Mnozí mladí lidé Ježíše vnímají jako historickou postavu, někoho, kdo žil v určitém čase a kultuře, ale s jejich životem nemá nic společného. A ještě jiní ho mají za kohosi, kdo je jejich lidské zkušenosti vzdálený, a důvodem této vzdálenosti je především církev. Pro mnoho mladých lidí není Ježíš nijak zajímavý, protože o něm často chovají falešné obrazy. Mýlné představy o ideálu křesťanství ho pro průměrného člověka činí zdánlivě nedostižným, a stejným dojmem pak působí i pravidla, která církev stanovuje. Křesťanství proto někteří vnímají jako nedosažitelný standard.

Jednou z možností, jak odstranit zmatky mladých lidí ve vztahu k tomu, kdo je to Ježíš, je vrátit se k Písmu svatému, abychom důkladněji porozuměli osobě Krista, jeho životu i jeho lidství. Mladí lidé se musejí setkat s Ježíšovým posláním, ne s tím, co jim může připadat jako nedostižné mravní očekávání. V každém případě si nejsou jistí, jak toho dosáhnout. Toto setkání s Ježíšem je třeba v mladých lidech podněcovat a církev se k němu musí vracet.

7. Víra a církev

Pro mnoho mladých lidí je víra spíš osobní než společnou záležitostí. K tomuto pocitu přispěly také negativní zkušenosti, které někteří s církví učinili. Řada mladých lidí se k Bohu vztahuje výlučně v osobní rovině, jejich vnímání je „duchovní, ale ne náboženské“, anebo se zaměřují pouze na vztah s Ježíšem Kristem. Podle některých kolem sebe církev rozvinula prostředí, které se silně soustředí na institucionální vztahy mezi svými členy, ale ne už na osobu Krista. Jiní vnímají náboženské představitele jako lidi vzdálené běžnému životu a zaměřené spíš na administrativu než na budování společenství, a podle ještě jiných na církvi vůbec nezáleží. Zdá se, jako by církev zapomínala, že ji tvoří lidé a ne budovy. Jiní mladí lidé naopak zažívají církev jako nesmírně blízko: platí to na místech, jako je Afrika, Asie a Latinská Amerika, ale také v nejrůznějších celosvětových hnutích. Dokonce i řada mladých lidí, kteří nežijí podle evangelia, se cítí být s církví spojena. Toto vědomí příslušnosti a rodiny mladé lidi podpírá na jejich cestě. Bez takové kotvy v podobě podpory společenství a příslušnosti k němu si mladí lidé před nastupujícími problémy mohou připadat osamocně. Existuje množství mladých lidí, kteří necítí potřebu patřit k církevnímu společenství a kteří smysl svého života hledají mimo církev.

V některých částech světa je naneštěstí patrný fenomén, kdy mladí lidé z církve ve velké míře odcházejí. Aby bylo možné se posunout vpřed, je důležité pochopit jejich důvody k takovému jednání. Mladí lidé, kteří si k církvi nebudují žádnou vazbu nebo z ní odcházejí, tak činí proto, že zakoušejí nezájem, odsuzování a odmítání. Člověk může přijít na mši svatou, zúčastnit se jí a zase odejít, aniž by zažil vědomí společenství a rodiny jako jednoho

Kristova těla. Křesťané vyznávají živého Boha, mnohdy se nicméně účastní mší svatých nebo patří do společenství, které se zdá být mrtvé. Mladé lidi přitahuje radost, jež by měla být nejtýpističtější projevem naší víry. Projevují touhu vidět církev, která je živoucím svědectvím o tom, co učí, a je opravdovým svědkem na cestě ke svatosti, k níž patří také schopnost připustit vlastní omyly a prosit o odpuštění. Od církevních představených – kněží, řeholníků a řeholnic i laiků – mladí lidé očekávají, že budou těmi nejlepšími příklady. S vědomím, že předkládanými vzory víry jsou lidé skuteční a přitom křehcí, cítí mladí lidé, že takovými mohou být i oni sami. Smyslem není zpochybnit posvátnost úlohy, kterou zmínění v církvi zastávají, ale inspirovat mladé lidi na cestě ke svatosti.

Mladí lidé mají mnohdy problém najít v církvi prostor, kde by se mohli aktivně zapojit a přijmout odpovědnost. Svou zkušenost s církví popisují tak, že jsou považováni za příliš mladé a nezkušené, a proto nemohou někoho vést nebo přijímat rozhodnutí, aby neudělali chybu. Je potřeba jim důvěřovat a svěřit jim vedení, aby se mohli ujmout odpovědnosti za vlastní duchovní cestu. Přitom nemají jen napodobovat starší, ale skutečně co nejlépe převzít otěže svého poslání a odpovědně žít. Hnutí a nová společenství v církvi rozvinula užitečné způsoby, jak mladé lidi nejen evangelizovat, ale jak je zároveň uschopnit, aby se stávali prvními hlasateli víry mezi svými vrstevníky.

Další dojem, který je mnoha mladým lidem společný, představuje nejasná úloha žen v církvi. Jestliže získat v církvi pocit přináležitosti a vedení je těžké pro mladé lidi obecně, v mnohem větší míře to platí o dívkách a mladých ženách. V tomto směru by mladým lidem pomohlo, kdyby církev nejen jasně pojmenovala úlohu žen, ale také mladým lidem pomohla ji prozkoumat a lépe jí porozumět.

8. Povolání jako smysl života

Je třeba objevit způsob, jak prostě a jasně porozumět povolání, a tak zdůraznit smysl volání a poslání, tužeb a ambicí, což může mladým lidem v tomto životním období pojem povolání zpřístupnit. „Povolání“ se někdy vysvětluje jako abstraktní pojem, který pro mnoho mladých lidí zůstává zcela neuchopitelný. Rozumějí tomu, co to znamená dát životu smysl, žít pro nějaký cíl, ale mnohdy netuší, jak to vše propojit s povoláním, které je Božím darem.

Pojem „povolání“ se v církevním prostředí ztotožnil s kněžstvím a řeholním životem. Ačkoli jde o posvátná volání, z nichž je třeba se radovat, je vedle toho důležité, aby mladí lidé pochopili, že jejich povolání vychází z jejich vlastního života a že každý člověk má odpovědnost rozlišovat Boží volání k tomu, čím se má stát a co má dělat. Ke každému povolání patří jistá míra plnosti, a právě na tu je třeba upozorňovat, abychom mladým lidem pomohli otevřít té které možnosti své srdce.

Mladí lidé nejrůznějšího vyznání zahrnují do povolání celek života, lásky, ambicí, svého místa ve světě i přínosu pro něj a také možnosti zanechat po sobě stopu. Pojem povolání není mnohým z nich příliš srozumitelný, a proto je třeba usilovat o lepší porozumění tomu, co je to křesťanské povolání (kněžství a řeholní život, služba laiků, manželství a rodina, úloha ve společnosti atd.) a co je všeobecné povolání ke svatosti.

9. Rozlišování povolání

Rozlišování vlastního povolání může být velice náročné, zejména když vezmeme v potaz, jak špatně bývá tento pojem někdy chápán, ovšem mladí lidé jsou k tomuto úkolu odhodláni. Rozlišování se může stát dobrodružstvím na životní cestě. Na druhou stranu ovšem platí, že řada mladých lidí neví, jak se má do tohoto procesu cíleně pustit, a církvi se tak nabízí příležitost je doprovázet.

Schopnost mladých lidí rozlišovat své povolání ovlivňuje množství faktorů, jako například církev, kulturní rozdíly, pracovní nároky, digitální média, očekávání rodiny, duševní zdraví a rozpoložení, hluk, tlak vrstevníků, politické okolnosti, společnost, technologie atd. Jen nemnozí mladí lidé využívají příležitostí, které jim může nabídnout čas strávený v tichu a sebezpytování i čas při modlitbě nebo četbě Písma svatého, anebo další způsoby, jak prohloubit sebepoznání. Do těchto praktik je třeba mladé lidi lépe uvádět. Při rozlišování jim může pomoci zapojení do skupin spojených vírou, do hnutí a společenství podobně smýšlejících mladých lidí.

Jsme si vědomi toho, že rozlišování svého povolání a místa v církvi představuje jedinečnou a náročnou výzvu zejména pro dívky a mladé ženy. Tak jako je pro křesťanskou zkušenost základem Mariino „ano“ na Boží volání, musejí mít i dnešní dívky a mladé ženy prostor k tomu, aby mohly i ony odpovědět „ano“ na vlastní povolání. Vybízíme církev, aby se snažila stále důkladněji porozumět úloze žen a aby dívkám a mladým ženám – laičkám i zasvěceným osobám – v duchu své lásky k Marii, Matce Ježíšově, umožnila větší zapojení.

10. Mladí lidé a doprovázení

Mládež hledá společníky na cestě: věřící muže a ženy, kteří předávají pravdu a mladým lidem umožní, aby vyjádřili své chápání víry i vlastní povolání. Nemusí přitom jít o vzory víry, které lze následovat, ale o živé svědky, kteří svým životem hlásají evangelium. Splnit tato očekávání přitom může mnoho lidí: známé tváře v důvěrném prostředí domova, kolegové a další v místním společenství anebo ti, kdo vlastním životem svědčí o víře.

Mezi vlastnosti takového průvodce patří, že je to věřící křesťan, který se angažuje v církvi i ve světě, vytrvale usiluje o svatost, nesoudí, ale snaží se chápat, pozorně naslouchá potřebám mladých lidí a reaguje na ně s porozuměním, umí mít rád, je si vědom vlastních předností i slabých stránek, zná limity mladých lidí a ví něco o radostech i bolestech duchovní cesty.

Obzvláště důležitou vlastností je u takového průvodce to, aby si byl vědom svého lidství: aby chápal, že je sám jen člověk a dopouští se omylů, že není dokonalý, ale hříšník, kterému bylo odpuštěno. Průvodci se někdy ocitají na piedestalu, a když pak upadnou, těžce to poznamená schopnost mladého člověka zapojovat se nadále do života církve.

Průvodci by mladé lidi neměli jen pasivně následovat, ale kráčet jim po boku a dovolit jim stát se aktivními účastníky cesty. Měli by respektovat svobodu vyplývající z procesu, jímž mladý člověk rozlišuje své povolání, a vybavit je přitom vším, co potřebují, aby to zvládli dobře. Průvodce by měl z celého srdce věřit v to, že mladý člověk se dokáže zapojit do života církve. Měl by v mladém člověku pěstovat semínka víry, aniž by přitom čekal, že ihned uvidí plody působení Ducha Svatého. Tato úloha se neomezuje a nesmí omezovat výhradně na kněze a zasvěcené osoby, ale měli by k ní být zmocněni také laici. Všichni by přitom měli projít náležitou přípravou a usilovat o trvalou formaci.

III. část: Formační a pastorační činnost církve

11. Církevní styl

Důvěryhodná církev se nebojí dát najevo svou zranitelnost. Měla by se upřímně znát ke svým minulým i současným selháním a připustit, že ji tvoří lidé podléhající omylům a nedorozuměním. Církev má odsuzovat skutky, jako je sexuální násilí a zneužívání moci a prostředků. Církev má i nadále prosazovat nulovou toleranci vůči sexuálnímu zneužívání ve svých institucích, a její pokora jí pak bezpochyby získá větší důvěryhodnost mezi mladými lidmi celého světa. Pokud bude jednat takto, odliší se od jiných institucí a autorit, kterým už mladí lidé většinou nedůvěřují.

Ještě více pak bude církev přitahovat pozornost mladých lidí, pokud bude pevně zakořeněna v Ježíši Kristu. On je Pravda, která církev odlišuje od jakéhokoli světského uskupení, s nímž bychom se mohli identifikovat. Prosíme proto církev, aby i nadále hlásala radost evangelia pod vedením Ducha Svatého.

Přejeme si, aby církev toto své poselství šířila moderními způsoby komunikace a vyjadřování. Mladí lidé mají ohledně víry množství otázek, vyžadují ovšem odpovědi, které nejsou rozředěné ani se neopírají o předem připravené fráze. Jako mladá církev prosíme, aby naši představení hovořili konkrétními pojmy o kontroverzních tématech, jako je homosexualita a otázka genderu, o nichž už mladí lidé mezi sebou otevřeně a bez zábrán diskutují. Někteří lidé na církev pohlížejí jako na „protivědeckou“, a proto je důležité, aby vedla dialog také s vědeckou komunitou, protože věda může ukazovat na krásu stvoření. V tomto směru je důležité, aby se církev věnovala také otázkám spojeným s ekologií, zejména znečištěním. Toužíme i po tom, aby církev byla empatická a sama se vydávala k těm, kdo žijí na okraji společnosti, k pronásledovaným a chudým. Atraktivní církev je církev postavená na vztazích.

12. Mladí lidé ve vedení

Církev musí mladé lidi vtáhnout do svých rozhodovacích procesů a nabídnout jim více vedoucích pozic. Ty musí existovat na farní, diecézní, národní i mezinárodní úrovni, dokonce i ve vatikánských komisích. Jsme pevně přesvědčeni, že jsme připraveni být vedoucími, kteří rostou a učí se od starších členů církve, od řeholníků a řeholnic i od věřících laiků. Potřebujeme programy připravující mladé lidi na vedení i programy stálého rozvoje jejich vůdčích schopností. Některé mladé ženy se domnívají, že v církvi existuje nedostatek ženských vedoucích vzorů, a chtějí také nabídnout své intelektuální a profesní obdarování do služeb církve. Také máme za to, že větší schopností doprovázet mladé lidi by měli být vybaveni i seminaristé, řeholníci a řeholnice.

Vedle účasti na institucionálním postavení v rozhodovacích procesech chceme také být radostnou, nadšenou a misijní přítomností v církvi. Zároveň silně projevujeme své přání po viditelných tvůrčích pozicích. Tato tvořivost se může projevit v hudbě, liturgii a umění, ale momentálně jde o neprobádaný potenciál a tvůrčí oblasti církve často dominují starší věřící.

Zároveň cítíme touhu po silných společenstvích, kde se mladí lidé mohou dělit o to, s čím zápasí, a navzájem sdílet svá svědectví. Na mnoha místech se to už děje prostřednictvím laických iniciativ, hnutí a sdružení, potřebují ale výraznější institucionální i finanční podporu.

Mladá církev také vyhlíží ven. Mladí lidé sdílejí nadšení pro politické, občanské a humanitární aktivity. Chtějí působit jako katolíci ve veřejné sféře a zlepšovat společnost jako celek. Ve všech těchto stránkách života církve chtějí být mladí lidé doprovázeni a přejí si, aby je ostatní brali vážně a považovali je za plně odpovědné členy církve.

13. Preferovaná místa

Chtěli bychom, aby nám církev vycházela vstříc na různá místa, na nichž je v současnosti přítomna jen málo nebo vůbec. Tím hlavním a prvním, kde bychom se s církví chtěli setkat, jsou ulice, kterými se pohybují všichni lidé. Církev by se měla pokoušet najít nové a tvůrčí způsoby, jak se setkávat s lidmi tam, kde se cítí dobře a kde se přirozeně socializují: v barech a kavárnách, parcích a tělocvičnách, na stadionech a ve všech kulturních a společenských centrech. Zvážit by se měla i obtížněji přístupná místa, jako je prostředí armády, zaměstnání nebo venkov. Kromě těchto prostředí musíme rovněž vnášet světlo víry do

obtížnějších míst, jako jsou sirotčince, nemocnice, okrajové čtvrti, válkou sužované oblasti, věznice, rehabilitační centra a oblasti „červených luceren“.

I když se s mnohými z nás už církev setkává ve školách a na univerzitách celého světa, rádi bychom, aby její přítomnost v těchto místech byla intenzivnější a účinnější. Prostředky, které se do těchto oblastí vloží, nevyjdou nazmar, protože právě v těchto místech tráví mladí lidé nejvíce času a často se zde setkávají s lidmi nejrůznějšího socioekonomického zázemí. Mnozí z nás jsou už věřícími členy farního společenství nebo členy nejrůznějších institucí, sdružení a organizací v církvi. Je naprosto nutné podporovat v církevním společenství ty, kdo už se v něčem angažují, aby se jim tak dostalo posily a inspirace ke hlásání evangelia ve světě.

Vedle mnoha fyzicky existujících míst, na kterých se lze setkávat, musí církev brát v potaz také digitální svět. Chceme vidět, že k církvi se lze přiblížit také prostřednictvím sociálních sítí i dalších virtuálních prostorů, aby bylo možné snadněji a efektivněji nabízet informace o církvi a jejím učení i dále formovat mladé lidi. Zkrátka řečeno, měli bychom se setkávat tam, kde právě jsme – intelektuálně, emočně, duchovně, společensky i fyzicky.

14. Iniciativy hodné podpory

Toužíme po prožitcích, které prohloubí náš vztah k Ježíši ve skutečném světě. Nejúspěšnější iniciativy jsou ty, které nám nabízejí prožitek s Bohem. Proto reagujeme zejména na iniciativy, které nám pomáhají porozumět svátostem, modlitbě a liturgii, abychom svou víru dokázali správně sdílet a také bránit v sekulárním světě. Svátosti pro nás mají velkou hodnotu, a proto chceme do stále větší hloubky objevovat, co v našem životě znamenají. Platí to o přípravě na manželství, o svátosti smíření, přípravě na křest dětí a dalších. Pokud se nedostává jasného a poutavého vysvětlení, co svátosti skutečně nabízejí, někteří z nás sice absolvují celý proces přijetí svátosti, ale nedocení její hodnotu.

Mezi plodné iniciativy patří: setkání, jako je Světový den mládeže, dále kurzy a programy nabízející odpovědi a formaci (zejména lidem, kteří se pro víru rozhodli přednedávnm), misijní programy, katechismus pro mládež, víkendové obnovy a duchovní cvičení, charismatická setkání, sbory a chválové skupiny, poutě, křesťanská sportovní utkání, farní a diecézní společenství mládeže, biblické skupinky, vysokoškolská společenství křesťanů, mobilní aplikace zaměřené na víru a nesčetné množství rozmanitých hnutí a sdružení v rámci církve.

Vyhovují nám dobře připravená masová setkání, ale zároveň máme za to, že ne všechny akce musí dosahovat takových rozměrů. Pro udržení víry jsou nesmírně důležité i malé místní skupiny, v nichž lze klást otázky a podílet se na křesťanském společenství. Tato menší setkání mohou překlenout prostor mezi velikými událostmi celé církve a farním děním. Taková setkávání jsou mimořádně důležitá zejména v těch zemích, kde křesťané nejsou tolik přijímáni.

Společenský a duchovní rozměr křesťanských iniciativ se navzájem doplňují. Velice potřebné jsou také misijní a evangelizační aktivity zaměřující se na lidi, kteří zápasí s nemocí a závislostí, a navazování dialogu s lidmi nejrůznějšího náboženského, kulturního a socioekonomického zázemí. Církev by také měla podporovat iniciativy, které se snaží potírat obchodování s lidmi, nucenou migraci i obchod s drogami, což je obzvláště palčivé téma v Latinské Americe.

15. Vhodné nástroje

Církev si musí osvojit jazyk, který zahrne zvyky a kulturu mladých lidí, aby tak všichni měli příležitost zaslechnout poselství evangelia. Jsme velmi nadšení různými projevy církve. Některé z nás láká „oheň“ soudobých charismatických hnutí, která se soustředí na Ducha Svátého, jiné přitahuje mlčení, rozjímání a úctyhodné tradiční liturgie. To vše je dobré, pokud nám to pomáhá různým způsobem se modlit. Mnozí mladí lidé mimo církev jsou ovlivňováni nejednoznačnými spiritualitami, církev by s nimi ovšem mohla pomocí vhodných prostředků navázat vztah.

- **Multimédia:** Internet nabízí církvi dříve nebývalé evangelizační možnosti zejména díky sociálním sítím a on-line videím. Jako mladí lidé jsme se do digitálního prostředí narodili a můžeme zde ukazovat cestu. Je to také výborné místo k setkávání a propojování lidí nejrůznějšího vyznání i těch bez vyznání. Dobrým příkladem, jak využívat evangelizační potenciál internetu, nabízí pravidelná série videí papeže Františka.

- **Rok volna mezi střední a vysokou školou:** Rok služby v hnutích a charitách dává mladým lidem zkušenost s misii a také prostor pro rozlišování. Pro církev je to zároveň příležitost setkat se ve světě s nevěřícími a lidmi jiného vyznání.

- **Umění a krása:** Krása je všeobecně přijímaná hodnota a církev ve svých dějinách projevy umění, jako je hudba, výtvarná díla, architektura, design apod., vždy zapojovala do hlásání evangelia a také je k němu využívala. Na možnost projevit se tvůrčím způsobem mladí lidé reagují se zvláštním nadšením a radostí.

- **Adorace, meditace a kontemplace:** Vážíme si také kontrastu ticha, které církev poskytuje ve své tradici eucharistické adorace a rozjímavé modlitby. Je to prostor, jak se vzdálit neustálé změti hlasů moderní komunikace, a právě zde se setkáváme s Ježíšem. V tichu můžeme zaslechnout Boží hlas a rozpoznávat, jaká je jeho vůle s námi. Mnozí lidé mimo církev také oceňují meditaci a bohatá kultura, kterou v tomto směru rozvinula církev, se může stát mostem k těmto lidem, kteří nežijí v církvi, ale mají smysl pro to, co je duchovní. Může se to zdát v rozporu s naší kulturou, avšak je to účinné.

- **Svědectví:** Účinným způsobem evangelizace je osobní svědectví o životě dotyčného v církvi, protože vlastní prožitky není možné zpochybňovat. Dnešní křesťané, jako například pronásledovaní křesťané na Blízkém východě, vydávají mimořádně silná svědectví o plnosti života v církvi. Stále platné a důležité jsou pro nás i dnes životy svatých jako příklady cesty vedoucí ke svatosti a plnosti.

- **Synodní proces:** Jsme nadšení, že nás církevní hierarchie bere vážně, a cítíme, že tento dialog mezi církví „mladou“ a „starou“ je nejen nezbytným, ale také plodným procesem naslouchání. Byla by obrovská škoda, pokud by tento dialog neměl možnost pokračovat a rozvíjet se! Tato kultura otevřenosti je pro nás mimořádně zdravá.

Na začátku tohoto presynodálního setkání a v duchu dialogu vnesl papež František do rozhovoru tento biblický verš: „Potom vyleji svého ducha na všechny lidi, vaši synové i vaše dcery budou prorokovat, vaši starci budou mít věštecké sny a vaši jinoši uzří vidění“ (Jl 3,1).

Obrázek na titulní straně originálu představuje shluk slov, která každý z účastníků zvolil pro popis zkušenosti z tohoto presynodálního setkání.